Súd:	Krajský súd Bratislava
Spisová značka:	5Co/99/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1113214933
Dátum vydania rozhodnutia:	20. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Juraj Považan
ECLI:	ECLI:SK:KSBA:2024:1113214933.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Jany Richterovej a JUDr. Milana Chalupku, v právnej veci žalobkyne: K.. X.. O.. S. J.Á., R.. XX.XX.XXXX, D. C. D., E. XX/A, zast. Mgr. Pavlom Michalcom, advokátom v Bratislave, Radvanská 5267/21, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobkyne i žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I v Bratislave zo dňa 12. novembra 2019 č.k. 19C/87/2013-324 takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy m e n í tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni titulom náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu sumu vo výške 6.800 eur, vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e . Žalobkyňa má nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania, z priznanej sumy.

o d ô v o d n e n i e :

1/Súd prvej inštancie rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 13,94 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne zo sumy 13,94 eur od 11.02.2013 do zaplatenia titulom náhrady škody a sumu 800,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy, v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu žalobkyne zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.
2/Vychádzal zo zistenia, že Fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava podala dňa 11.4.2008 na prvoinštančný súd oznámenie o nedobrovoľnom vstupe žalobníčky na Psychiatrickú kliniku FNsP, ktorá tam bola privezená pracovníkmi RZP. Uznesením zo dňa 14.4.2008 súd začal konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia do ústavu zdravotníckej starostlivosti umiestnenej žalobníčky. Zo zápisnice o výsluchu vykonanom vo FNsP zo dňa 14.4.2008 vyplýva, že vypočutý svedok K.. K. F. neodporúčal výsluch umiestnenej z dôvodu jej diagnózy: akútna psychóza s príznakmi schizofrénie. Súd prvej inštancie následne uznesením 1Pu 86/2008-6 zo dňa 14.4.2008 rozhodol, že prevzatie umiestnenej má zákonné dôvody. Predmetné uznesenie bolo po jeho napadnutí odvolaním žalobníčkou potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave č.k. 11CoP/208/08-31 zo dňa 19.11.2008. Uznesenie prvoinštančného súdu nadobudlo tak právoplatnosť dňa 20.12.2008. Súd prvej inštancie zároveň uznesením zo dňa 12.5.2008 (1Pu 86/2008-16) konanie zastavil z dôvodu, že mu dňa 7.5.2008 ústav oznámil, že umiestnená bola z ústavu dňa 30.04.2008 prepustená, čím odpadol dôvod pokračovať v konaní o vyslovenie prípustnosti držania v ústave. V dovolacom konaní iniciovanom žalobníčkou boli uznesením NS SR č.k. 5Cdo/17/2009-51 zrušené uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 19.11.2008 sp. zn. 11CoP 208/2008, uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo 14.4.2008, č.k. 1 Pu 86/2008-6 ako aj uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 12. mája 2008, č.k. 1Pu 86/2008 - 16 a vec bola vrátená Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Dovolací súd

vyslovil v rozhodnutí právny názor, že ustanovenie § 191b ods. 3 O.s.p. neumožňuje upustiť od výsluchu umiesteného pre vyjadrenie ošetrujúceho lekára, ktorý by takýto postup nedoporučoval. V tomto dovolací súd videl vadu prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, ktorá ho opodstatnila prijať záver o odňatí možnosti dovolateľke konať pred súdom. Pre túto vadu v doterajšom konaní napadnuté uznesenie Krajského súd v Bratislave, ako aj Okresného súdu Bratislava I zrušil. Žalobníčka predmetné uznesenie NS SR prevzala dňa 12.3.2009, čo vyplýva z poštovej doručenky na čl. 55 pripojeného súdneho spisu.
3/Následne uznesením zo dňa 28.10.2009 č.k. 1 Pú 86/2008-123 prvoinštančný súd rozhodol, že prevzatie žalobníčky dňa 11.4.2008 do ústavu FNsP Bratislava malo zákonné dôvody, zároveň súd konanie zastavil z dôvodu, že dňa 30.4.2008 bola umiestená z ústavu prepustená. Odvolací súd predmetné uznesenie súdu prvej inštancie uznesením zo dňa 15.1.2010 zn. 20 CoP 99/09 zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. mu vec vrátil na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie opätovne vo veci dňa 31.5.2010 uznesením č.k. 1 Pu 86/2008-152 rozhodol tak, že prevzatie žalobníčky malo zákonné dôvody, konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Krajský súd ako súd odvolací uznesením zo dňa 26.11.2010, č. 20CoP 49/2010-172 opätovne uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odkazom na § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a § 221 ods. 2 O.s.p. Súd prvej inštancie napokon uznesením č.k. 1 Pu 86/2008-178 zo dňa 08.07.2011 vyslovil, že prevzatie žalobníčky do ústavu Univerzitná nemocnica s poliklinikou Bratislava dňa 11.4.2008 nemalo zákonné dôvody, konanie zastavil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 2.8.2011.
4/Žalobníčka podala dňa 10.8.2012 na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonnou detenciou v ústave zdravotníckej starostlivosti, v ktorej si uplatnila náhradu škody vo výške 54,60 eur, ušlý zisk vo výške 1.333,14 eur a nemajetkovú ujmu vo výške 20.000,- eur, to všetko na základe rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pu 86/2008. Ministerstvo jej listom zo dňa 6.2.2013 oznámilo, že jej žiadosť bola predbežne prerokovaná podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom jej nebolo vyhovené. Podľa názoru MS SR nebolo v tejto veci preukázané splnenie zákonných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody.
5/Žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu dňa 25.04.2013 domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by súd žalovanú zaviazal na zaplatenie sumy 52.598,63 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,75% ročne od 11.02.2013 do zaplatenia, a to titulom náhrady škody vo výške 2.598,63 eur a nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,- eur v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy žalobkyňa odôvodnila titulom jej nezákonného prevzatia a následného držania v ústave zdravotníckej starostlivosti - vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Bratislava, I. Psychiatrická klinika FNsPB a LF UK, Mickiewiczova 13, Bratislava, teda v dôsledku jej nezákonnej detencie a obmedzenia jej osobnej slobody od 11.04.2008 do 30.04.2008, t.j. s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 1 písm. b) v spojení s § 7 zákona č. 514/2003 Z. z. Tvrdila, že nezákonnosť uvedeného zásahu do jej osobnej slobody vyplýva z uznesenia Okresného súdu Bratislava I č. k. 1Pu/86/2008-178 z 08.07.2011, ktorým bolo rozhodnuté, že jej prevzatie zo dňa 11.04.2008 nemalo zákonné dôvody.
6/Žalobkyňa si titulom nezákonnej detencie v ústave zdravotníckej starostlivosti uplatnila náhradu škody - skutočnej škody vo výške 54,60 eur, ktorá podľa jej udania vznikla v podobe nákladov spojených s návštevami u psychológa, škody v podobe ušlého zisku vo výške 1.333,14 eur titulom zmenšenia jej príjmu v dôsledku hospitalizácie od 11.04.2008 do 30.04.2008 a práceneschopnosti od 14.05.2008 do 25.05.2008 a od 03.06.2008 do 16.06.2008, zníženého pracovného úväzku od 01.09.2008 do 31.07.2009, nezamestnanosti od 01.08.2009 do 31.08.2009 a straty na druhom dôchodkovom pilieri, a sumy 1.210,89 eur titulom náhrady trov právneho zastúpenia v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I sp. zn. 1Pu/86/2008. Náhradu nemajetkovej ujmy si žalobkyňa uplatnila vo výške 20.000 eur titulom nezákonnej detencie, negatívneho dopadu na jej rodinné a pracovné prostredie a zdĺhavého súdneho konania s opätovnou viktimizáciou, ako aj vo výške (pôvodne) 30.000 eur titulom nesprávneho úradného postupu Ministerstva spravodlivosti SR s odôvodnením, že predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred Ministerstvom spravodlivosti SR prebehlo úzko formálne, v ktorej časti nároku žalobu čiastočne zobrala späť a s poukazom na ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. si uplatnila už len sumu 16.885,- eur.
7/Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť, zároveň vzniesla námietku premlčania. Poukázala na to, že uznesenie Okresného súdu Bratislava č. k. 1Pu/86/2008-6 z 14.04.2008 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/208/2008-31 z 19.11.2008 boli zrušené uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/17/2009 z 25.02.2009, teda mala za to, že premlčacia lehota začala plynúť dňom doručenia uznesenia dovolacieho súdu žalobkyni, t.j. dňa

12.03.2009 a uplynula dňa 12.03.2012. Žalobkyňa však nárok na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody doručila Ministerstvu spravodlivosti SR až dňa 10.08.2012, preto žalovaná mala za to, že si žalobkyňa uplatnila premlčaný nárok.
8/Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom zo dňa 13. mája 2014 č.k. 19C/87/2013-135 konanie v časti o zaplatenie sumy 13.115,- eur zastavil, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Uvedené rozhodnutie odôvodnil čiastočným späťvzatím žaloby a vznesenou námietkou premlčania.
9/Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 5Co/625/2014-172 zo dňa 25.10.2016 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti týkajúcej sa trov konania zrušil a v zrušenom rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že žalobkyňou uplatnený nárok je viazaný na výsledok konania vedeného pred prvoinštančným súdom pod sp. zn. 1Pu/86/2008, ktorý až uznesením zo dňa 08.07.2011 vyslovil, že prevzatie žalobkyne do ústavu zdravotníckej starostlivosti dňa 11.04.2008 nemalo zákonné dôvody. Pre náhradu škody je tak podstatná zákonnosť detencie, teda zákonnosť dôvodov prevzatia do detencie, odvolací súd sa tak stotožnil s názorom žalobkyne, že škodu možno uplatniť jedine podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. b) v spojení s § 7 zákona č. 514/2003 Z. z. Odvolací súd uviedol, že Najvyšší súd SR v súdenej veci riešil výlučne procesnú stránku konania pred okresným súdom, pričom ustálil, že došlo k procesným pochybeniam, preto predchádzajúce rozhodnutia zrušil. Rozhodnutie dovolacieho súdu sa však netýkalo samotnej zákonnosti detencie. Tá bola predmetom ďalšieho dokazovania a o nej bolo rozhodnuté až dňa 08.07.2011. Podľa odvolacieho súdu až týmto momentom boli žalobkyni zrejmé skutkové okolnosti, z ktorých bolo možné považovať osobu žalobkyne za poškodenú. Preto odvolací súd skonštatoval, že právo žalobkyne nie je premlčané.
10/Súd prvej inštancie po vrátení veci preskúmal splnenie podmienok zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci - nezákonné rozhodnutie orgánu štátu alebo jeho nesprávny úradný postup, existencia škody ako majetkovej či nemajetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím či nesprávnym úradným postupom.
11/Žalobkyňa si uplatnila nárok na náhradu skutočnej škody vo výške 54,60 eur titulom vzniknutých nákladov spojených s návštevami u klinického psychológa N.. T. H. mesiac po tom, ako bola prepustená z ústavu zdravotníckej starostlivosti. Potrebu deviatich sedení v období od 9. júna 2008 do 8. septembra 2008 (č. l. 27-29) odôvodňovala traumou, ktorú utrpela počas detencie, strachom z lekárov a samotným prepustením z psychiatrického ústavu. Uvedené tvrdenie žalobkyne bolo potvrdené aj psychológom (bod 15.4 rozsudku), ktorý nutnosť psychoterapií vzhliadol v potrebe zvládnuť záťaž spojenú s návratom žalobkyne do pracovného prostredia a spoločenského života. Žalovaná s týmto nárokom žalobkyne nesúhlasila, nespochybnila síce právo žalobkyne na výber poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ale tvrdila, že v prípade neposkytnutia príspevku v plnom rozsahu poisťovňou si mala nárok na náhradu škody uplatniť priamo u zdravotnej poisťovne. Žalovaná zároveň nemala za preukázané, že by rovnaká skutočná škoda bola vznikla aj v prípade výberu zmluvného psychológa. Žalobkyňa v priebehu konania tvrdila, že za psychoterapiu uhradila spolu 179,25 eur, z uvedenej sumy jej zdravotná poisťovňa preplatila sumu 125,48 eur formou príspevku, keďže išlo o nezmluvného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Súd však z predložených príjmových pokladničných dokladov na č. l. 28 - 29 zistil, že žalobkyňa uhradila uvedenému psychológovi sumu 7x 600,- Sk (139,41 eur) a zdravotná poisťovňa žalobkyni poskytla príspevok v sume 125,47 eur. Rozdiel týchto súm potom predstavuje len sumu 13,94 eur a nie sumu 54,60 eur, ako uviedla žalobkyňa. Vzhľadom na listinné dôkazy (príjmové pokladničné doklady) mal súd za to, že žalobkyni preukázateľne vznikla škoda len v sume 13,94 eur. Súd pri predmetnom nároku mal za preukázanú aj príčinnú súvislosť medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody, keďže žalobkyňa krátko po prepustení z ústavu vyhľadala odbornú pomoc na prekonanie stresu a traumy z nezákonnej detencie, čo potvrdil aj uvedený klinický psychológ. Hoci žalobkyňa predložila dôkaz o tom, že mala zdravotné problémy už niekoľko mesiacov pred jej nezákonnou detenciou, trpela nespavosťou, tetániou (bod 15.1 rozsudku), práceneschopná bola aj od 15.10.2007 do 25.10.2007, pričom jej bola stanovená diagnóza F32 (t.j. depresívne epizódy) a odporučený liek Magne B6, okrem toho búšenie srdca, nevoľnosť, vysoký krvný tlak a stres z konfliktov na pracovisku udávala aj v deň, kedy ju záchranná služba odviezla na psychiatrické oddelenie, súd mal vzhľadom na 20-dňové obmedzenie osobnej slobody, na držanie žalobkyne v ústave zdravotníckej starostlivosti, za preukázané, že sa žalobkyňa dôvodne, v súvislosti s nezákonnou detenciou obrátila na klinického psychológa s cieľom prekonať nemajetkovú ujmu z nezákonnej detencie. Vzhľadom na právo žalobkyne na slobodný výber poskytovateľa zdravotnej starostlivosti jej súd priznal náhradu škody v tejto časti, avšak len v sume 13,94 eur tak, ako je vyššie uvedené. Z predmetnej sumy potom súd priznal žalobkyni aj úrok z omeškania vo výške 8,75% ročne od 11.02.2013 do zaplatenia, t.j. odo dňa doručenia oznámenia o výsledku predbežného prerokovania

nároku na náhradu škody žalobkyni v zmysle § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Vo zvyšnej časti (t.j. 54,60 - 13,94 = 40,66 eur) žalovanú sumu a aj úrok z omeškania (nad 8,75% ročne) súd žalobu zamietol, v časti úroku z omeškania z dôvodu, že si žalobkyňa uplatnila úrok z omeškania v rozpore so zákonom. 12/Nárok na náhradu ušlého zisku vo výške 234,41 eur si žalobkyňa uplatnila v dôsledku zmenšenia jej príjmu za čas jej hospitalizácie od 11.04.2008 do 30.04.2008. Pri určení výšky tohto ušlého zisku vychádzala z rozdielu jej čistého príjmu za rok 2008, t.j. zo sumy 479,02 eur a čistého príjmu za mesiac, v ktorom bola hospitalizovaná, t.j. zo sumy 244,61 eur. Hoci žalovaná nespochybnila uvedený nárok na náhradu škody v podobe ušlého zisku za čas hospitalizácie žalobkyne, namietala však výpočet výšky škody, a to s poukazom na § 134 Zákonníka práce, keď mala za to, že pri výpočte škody mala žalobkyňa vychádzať z obdobia pred nezákonnou detenciou, t.j. rozhodujúcim obdobím v tomto prípade bol kalendárny štvrťrok predchádzajúci štvrťroku, v ktorom sa zisťuje priemerný zárobok. Žalovaná rozporovala výšku uplatneného nároku na náhradu ušlého zisku z dôvodu, že výpočet jednotlivých nárokov vychádza z nesprávnych referenčných údajov a je založený výlučne na selektívnom výbere jedného z mesiacov pri určení čistého príjmu žalobkyne. Takýto výpočet podľa žalovanej nie je spôsobilý hodnoverne preukázať prípadnú reálnu stratu na zárobku. Žalobkyňa, reagujúc na námietku žalovanej, tvrdila, že výpočet ušlého zisku tak, ako ho navrhuje žalovaná (podľa § 134 Zákonníka práce), by predstavoval administratívne a finančné zaťaženie, pretože by bolo nutné podrobne prepočítať každý štvrťrok samostatne. Mala však za to, že požaduje menej, ako jej pripadá podľa výpočtu označeného žalovanou. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že samotný nárok na náhradu škody v tejto časti nebol medzi stranami sporný, žalovaná však relevantným spôsobom spochybnila výšku požadovaného ušlého zisku, keď poukázala na ustanovenie § 134 Zákonníka práce. V zmysle § 134 ods. 2 a 4 Zákonníka práce je totiž rozhodujúcim obdobím kalendárny štvrťrok predchádzajúci štvrťroku, v ktorom sa zisťuje priemerný zárobok. Priemerný zárobok sa zisťuje vždy k prvému dňu kalendárneho mesiaca nasledujúceho po rozhodujúcom období a používa sa počas celého štvrťroka, ak tento zákon neustanovuje inak. Priemerný zárobok sa zisťuje ako priemerný hodinový zárobok. Ak sa podľa pracovnoprávnych predpisov má použiť priemerný mesačný zárobok, postupuje sa tak, že priemerný hodinový zárobok sa vynásobí priemerným počtom pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac podľa týždenného pracovného času zamestnanca. Napriek tomu, že žalovaná poukázala na zákonný spôsob výpočtu priemerného zárobku za rozhodujúce obdobie, žalobkyňa neupravila výšku požadovaného ušlého zisku, ale zotrvala na správnosti svojho výpočtu a poznamenala, že žalovanou uvedený výpočet by bol administratívne a aj finančne náročný. Keďže v predmetnej časti došlo ku kvalifikovanému spochybneniu výšky uplatneného nároku žalovanou a žalobkyňa napriek tomu výšku ušlého zisku neprepočítala a neupravila, súdu zostala nepreukázaná výška tohto nároku, preto žalobkyni sumu vo výške 234,41 eur nepriznal. Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno zaťažuje žalobkyňu, nie je povinnosťou súdu určiť správnu výšku požadovaného ušlého zisku z listinných dôkazov - z predložených výplatných pások žalobkyne, práve naopak, správnosť svojho tvrdenia mala žalobkyňa preukázať. Aj keď žalobkyňou uvedené sumy čistej mzdy za obdobie hospitalizácie (č. l. 34) a za obdobie bez hospitalizácie (č. l. 44) vyplývajú z listinných dôkazov, uvedený výpočet nie je správny, resp. nie je v súlade so zákonom. Žalovaná účinne poprela skutkové tvrdenia žalobkyne, uviedla zákonný spôsob výpočtu priemerného zárobku za rozhodujúce obdobie, žalobkyňa napriek uvedenému zotrvala na svojich tvrdeniach, nápravu neučinila, preto súd žalobe v tejto časti nevyhovel.

13/Čo sa týka nároku na náhradu ušlého zisku vo výške 166,60 eur, ktorý si žalobkyňa uplatnila z dôvodu straty na zárobku v čase práceneschopnosti v mesiaci máj a jún 2008 (od 14.05.2008 do 25.05.2008 a od 03.06.2008 do 16.06.2008), súd ho žalobkyni nepriznal, a to z rovnakých dôvodov, ako jej nepriznal ani ušlý zisk titulom zmenšenia príjmu za čas jej hospitalizácie. Súd mal z čestného prehlásenia žalobkyne, ako i z čestného prehlásenia jej rodinných príslušníkov (č l. 83) za preukázané, že žalobkyňa po nezákonnej detencii potrebovala intenzívnu pomoc a podporu zo strany rodiny, žalobkyňa práceneschopnosť preukázala potvrdením od všeobecného lekára, dokonca uvedené vyplýva aj z jej zdravotnej dokumentácie. Hoci žalobkyňa mala zdravotné problémy zrejme už aj pred detenciou (bod 15.5 rozsudku), súd mal za to, že 20 dní detencie, ktorá bola nakoniec nezákonná, ju natoľko ovplyvnila, že sa nemohla v plnom rozsahu venovať práci, resp. že nezvládla návrat do pracovného a spoločenského života, pretože trpela aj abstinenčnými príznakmi po vysadení psychofarmatík. Vzhľadom na to, že žalobkyňa bola preukázateľne práceneschopná krátko po prepustení z ústavu zdravotníckej starostlivosti a práceneschopnosť bola vyvolaná práve nezákonnou detenciou, súd mal za preukázaný vznik škody a aj existenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody. Súd však nemal za preukázanú výšku žalovanej sumy, t.j. obdobne ako pri požadovanom ušlom zisku za hospitalizáciu. Žalovaná aj v prípade tohto nároku účinne spochybnila výpočet výšky škody s poukazom na príslušné ustanovenie Zákonníka práce, tvrdila, že takýto výpočet nie je spôsobilý

hodnoverne preukázať prípadnú reálnu stratu na zárobku, žalobkyňa však napriek tomu zotrvala na ňou uvedených výpočtoch. Keďže žalobkyňa v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno, súd žalobe v tejto časti nevyhovel.

14/Žalobkyňa si ďalej uplatnila nárok na náhradu ušlého zisku vo výške 661,22 eur a 182,30 eur, a to z dôvodu straty na zárobku pre zníženie pracovného pomeru za obdobie september 2008 až júl 2009 a z dôvodu nezamestnanosti v mesiaci august 2009. Súd však tieto nároky nepovažoval za preukázané, a to pre neexistenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody. Žalobkyňa tvrdila a aj preukázala (bod 15.6 rozsudku), že jej klinický psychológ odporučil predchádzať prípadným komplikáciám stavu vytvorením takých podmienok na pracovisku, ktoré jej budú zabezpečovať optimálne zvládnuteľnú záťaž, a to znížením pracovného úväzku, úpravou rozvrhu v súlade s rovnomernou záťažou a čo najväčší kľudový režim. Žalobkyňa následne naozaj požiadala svojho zamestnávateľa o zníženie pracovného úväzku, ktorý jej vyhovel, a preto od 01.09.2008 mala pracovný úväzok len 86%. Vzhľadom na to, že žalobkyňa nepoberala 100% plat, a to odôvodňujúc práve nezákonnou detenciou, uplatnila si nárok na náhradu ušlého zisku spočívajúceho v rozdiele čistej mzdy pred a po znížení jej úväzku. Súd sa aj pri predmetnom nároku stotožnil s procesnou obranou žalovanej, a to neexistenciou príčinnej súvislosti medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody. Súd nemal za preukázané, že znížený pracovný úväzok je priamym a jediným dôsledkom nezákonnej detencie v období od 11.04.2008 do 30.04.2008, a to vzhľadom na jej predchádzajúci zdravotný stav a taktiež prípadné konflikty na pracovisku (č. l. 25 - čestné prehlásenie). Povinnosťou súdu v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. je skúmanie aj existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nezákonnou detenciou, ktorú však súd v tomto prípade nevzhliadol. Súd nemal za preukázané, že potreba zníženia pracovného úväzku žalobkyne na 86% je priamym a bezprostredným následkom práve nezákonnej detencie trvajúcej od 11.4.2008 do 30.04.2008. Žalobkyňa totiž sama predložila dôkaz (bod 15.5 rozsudku) - výpis z jej zdravotnej dokumentácie, z ktorého súd zistil, že žalobkyňa mala zdravotné problémy už niekoľko mesiacov pred jej nezákonnou detenciou, trpela nespavosťou, tetániou (bod 15.1 rozsudku), práceneschopná bola aj od 15.10.2007 do 25.10.2007, pričom jej bola stanovená diagnóza F32 (t.j. depresívne epizódy) a odporučený liek Magne B6. Dňa 24.10.2007 jej bola diagnostikovaná neuralgia a predpísaný liek Gabapentin-Teva 50x300 mg. Okrem toho búšenie srdca, nevoľnosť, vysoký krvný tlak a stres z konfliktov na pracovisku udávala aj v deň, kedy ju záchranná služba odviezla na psychiatrické oddelenie. Súd z uvedeného dôvodu nemal za preukázaný vzťah príčiny a následku medzi nezákonnou detenciou a škodou, t.j. že nezákonná detencia bola jedinou príčinou zníženia pracovného úväzku. Žalobkyňa nepreukázala, že v prípade, ak by k nezákonnej detencii nedošlo, nebolo by jej odporúčané zníženie pracovného úväzku, keď jej evidentne stres a veľká pracovná zaťaženosť neprospela ani pred samotnou detenciou. Z vyššie uvedeného dôvodu, keďže súd nemal za preukázanú príčinnú súvislosť medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody vo výške 661,22 eur, uvedený nárok žalobkyni nepriznal. Nakoniec žalobkyňa listom zo dňa 30.06.2009 požiadala o rozviazanie pracovného pomeru dohodou, nezamestnanou bola v mesiaci august 2009, za ktorý si uplatnila nárok na náhradu škody vo výške 182,30 eur. Uvedený nárok odôvodnila zlou atmosférou na pracovisku, negatívnymi reakciami jej kolegov a študentov. V danom prípade však súd nemal za preukázaný ani vznik škody a ani príčinnú súvislosť medzi nezákonnou detenciou a vznikom škody. Súd mal za to, že rok po nezákonnej detencii neexistuje príčinná súvislosť medzi vznikom škody a nezákonnou detenciou, najmä s poukazom na to, že išlo o slobodné rozhodnutie žalobkyne, ktorá už aj dňa 11.04.2008 pripisovala búšenie srdca, nevoľnosť, či zvýšený tlak aj prípadnému stresu z konfliktných situácií na pracovisku. Žalovaná taktiež poukázala na to, že žalobkyňa vyzvala svojho zamestnávateľa o upustenie od rozširovania nepravdivých informácií, mala tak za to, že z tohto dôvodu nie je možné prípadnú vzniknutú škodu uplatňovať ako nárok z titulu nezákonnej detencie. Pretože príčinná súvislosť predstavuje priamu väzbu vzťahov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok), nebolo možné žalobe ani v tejto časti vyhovieť, keď súd mal za to, že jedinou a bezprostrednou príčinou rozviazania pracovného pomeru nebola nezákonná detencia, ale práve nepriaznivé pracovné prostredie. Súd poznamenal, že aj keby v prípade uvedených nárokov na náhradu ušlého zisku boli kumulatívne splnené predpoklady pre vznik zodpovednosti štátu za škodu, súd by bol žalobu v tejto časti zamietol, a to pre nepreukázanú výšku žalovanej sumy, t.j. obdobne ako pri požadovanom ušlom zisku za hospitalizáciu. Žalovaná aj v prípade uvedených nárokov účinne spochybnila výpočet výšky škody s poukazom na príslušné ustanovenie Zákonníka práce, tvrdila, že takýto výpočet nie je spôsobilý hodnoverne preukázať prípadnú reálnu stratu na zárobku, žalobkyňa však napriek tomu zotrvala na ňou uvedených výpočtoch.

15/Nakoniec si titulom ušlého zisku žalobkyňa uplatnila aj stratu na príspevku do druhého piliera v sume 88,61 eur tvrdiac, že v mesiacoch apríl a máj 2008 a august 2009 neprispela na svoj starobný dôchodok

takou čiastkou ako v štandardných mesiacoch, a to v priamej súvislosti s nezákonnou detenciou a jej následkami. Následne zo žaloby vyplýva, že si sumu 88,61 eur uplatnila za mesiace máj 2008, jún 2008, júl 2008, september 2008, október 2008, apríl 2009 a máj 2009. Pri určení referenčného príspevku do druhého piliera považovala sumu 55,29 eur, pričom vychádzala z hodnoty pripísaných dôchodkových jednotiek v mesiaci apríl 2008 za riadne odpracovaný mesiac marec 2008. Žalovaná uvedený nárok spochybnila, sumu 88,61 eur považovala za veľmi hypotetickú a stanovenie referenčného príspevku do druhého piliera na 55,29 eur za nesprávny. Vzhľadom na odôvodnenie predmetného rozsudku v bodoch 21.1 až 21.3 súd v danom prípade vzhliadol vznik škody a existenciu príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nezákonnou detenciou len v prípade straty na príspevku do druhého piliera za mesiac apríl 2008 (35,44 eur), máj 2008 (23,06 eur) a jún 2008 (11,85 eur), kedy bola žalobkyňa v ústave zdravotníckej starostlivosti a následne práceneschopná. Vo zvyšnej časti súd nemal za preukázanú existenciu príčinnej súvislosti. Hoci v uvedenej časti súd konštatoval vznik nároku na náhradu škody, nárok žalobkyni nemohol priznať z dôvodu zmätočnosti a nepreukázania výšky uplatneného nároku. Žalobkyňa síce predložila súdu výpis z osobného dôchodkového účtu (č. l. 54-55), nepreukázala však, že práve v ňou uvedenej výške došlo k strate na príspevku do druhého piliera. Súd nemal za preukázané, že v prípade, ak by k nezákonnej detencii nedošlo, príspevok do druhého piliera by jej bol pripísaný práve v tej výške, v akej žiadala. Pretože žalobkyňa výšku žalovanej sumy nepreukázala, nešpecifikovala, teda neuniesla dôkazné bremeno, súd žalobe v tejto časti nevyhovel.

16/Pokiaľ ide o nárok na náhradu škody vo výške 1.210,89 eur titulom náhrady trov právneho zastúpenia v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I sp. zn. 1Pu/86/2008, vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nepreukázala vznik majetkovej ujmy, t.j. že došlo k reálnemu úbytku v jej majetkovej sfére úhradou uvedenej sumy, súd žalobu v tejto časti zamietol. Žalobkyňa mala snahu preukázať vznik tejto škody predložením jednotlivých faktúr od právnych zástupcov, nakoniec však súdu ani tieto listinné dôkazy nevedela predložiť v plnom rozsahu. Súd však poznamenal, že ani v prípade predloženia faktúr od právnych zástupcov by sa nezaoberal týmto nárokom ako takým, pretože samotné vyčíslenie trov právneho zastúpenia nepreukazuje, že škoda skutočne vznikla.

17/V prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- eur, ktorý si žalobkyňa uplatnila titulom nezákonnej detencie, negatívneho dopadu na jej rodinné a pracovné prostredie a zdĺhavého súdneho konania s opätovnou viktimizáciou, súd dospel k záveru, že predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu sú splnené len v prípade nemajetkovej ujmy titulom nezákonnej detencie. Výšku nemajetkovej ujmy súd určil v sume 800,- eur vzhľadom na negatívny dopad nezákonnej detencie na žalobkyňu, na zásah do jej ľudskej intimity a dôstojnosti. Vznik a existenciu nemajetkovej ujmy mal súd za preukázané predovšetkým čestnými prehláseniami žalobkyne, jej rodinných príbuzných (č. l. 84), či čestným prehlásením K.. U. J. A. (č. l. 85) a C. K. K. (č. l. 88). Žalobkyňa bola v čase držania v ústave zdravotníckej starostlivosti učiteľkou angličtiny na gymnáziu. V čestnom prehlásení (č. l. 25) opísala svoj zdravotný stav v deň, kedy bola zdravotnou službou odvezená na psychiatrické oddelenie, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k jej držaniu v ústave bez jej súhlasu. Uviedla, že celý jej pobyt v ústave niesla veľmi ťažko, mala stres zo zámeny s tetou O. J., ktorá bola na psychiatrii asi dva týždne pred 11.04.2008, sťažovala sa na agresívne a arogantné správanie personálu nemocnice, zatvorenie do klietkovej postele, opakované predvedenie na cvičenie študentov medicíny, mala strach z lekármi navrhovanej elektroliečby, a pod. Tvrdila, že v súvislosti s nezákonnou detenciou utrpela vážnu ujmu v dôsledku hrubého zásahu do jej osobnostných práv. Mala za to, že nedobrovoľné absolvovanie uvedených podmienok bez splnenia zákonných predpokladov predstavuje vážne narušenie jej integrity v rozpore s čl. 17 ods. 6 Ústavy SR a čl. 3 a 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež uviedla, že detencia negatívne vplývala aj na jej rodinné a pracovné prostredie, musela sa vyrovnávať sa s reakciou okolia. Tvrdila, že ťažkosti po skončení hospitalizácie (strata na váhe, nespavosť, búšenie srdca) viedli k opakovanej práceneschopnosti a na prekonanie traumy potrebovala pomoc psychológa. Vzhľadom na dĺžku trvania nezákonnej detencie, ktorá bezpochyby mala negatívny dopad na osobnosť žalobkyne, na česť, rodinný a spoločenský život, dospel súd k záveru, že žalobkyni vznikla ujma trvajúca po celú dobu jej držania v ústave zdravotníckej starostlivosti, pričom toto nezákonné obmedzenie osobnej slobody bolo o to intenzívnejšie, keď sa preukázalo, že jej prevzatie do ústavu bez jej súhlasu nemalo zákonné dôvody. Súd mal za preukázané, že nezákonná detencia spôsobila žalobkyni výraznú ujmu na jej základných právach a slobodách, súdu sa preto nejavilo postačujúce poskytnutie iného zadosťučinenia, preto uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za čas detencie. Pri stanovení výšky náhrady za jeden deň držania v ústave zdravotníckej starostlivosti súd vychádzal zo sumy 40,- eur/deň, ktorú ustálil v porovnaní s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá je poskytovaná za každý deň odňatia slobody v štátoch Európskej únie (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo/ 2357/2010),

a preto za obdobie držania žalobkyne v ústave zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu v trvaní 20 dní (od 11.04.2008 do 30.04.2008) priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 800,- eur, ktorú považoval za primeranú. Súd poznamenal, že pokiaľ ide o prípadný zásah nezákonnej detencie do života rodinných príbuzných žalobkyne, s tým sa nezaoberal, pretože nemajetková ujma musí vzniknúť žalobkyni, ktorá bola nezákonne obmedzená na osobnej slobode. Taktiež sa súd stotožnil s tvrdením žalovanej, že za prípadné nedôstojné podmienky v ústave zdravotníckej starostlivosti, ktoré žalobkyňa podrobne opisovala, štát nenesie zodpovednosť v rámci konania o náhradu škody a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Pokiaľ žalobkyňa uplatnila úrok z omeškania aj z požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, súd konštatoval, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, pretože až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 185/2011), preto z priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd žalobkyni nepriznal úroky z omeškania.

18/Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú si žalobkyňa uplatnila aj titulom zdĺhavého súdneho konania s opätovnou viktimizáciou, súd žalobu nepovažoval za dôvodnú, pretože predmetnom sporu bola náhrada škody a nemajetkovej ujmy titulom nezákonnej detencie v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) v spojení s § 7 zákona č. 514/2003 Z. z. a nie nesprávny úradný postup súdu. Žalobkyňa okrem toho nesprávny úradný postup súdu, t.j. prieťahy, zdĺhavé súdne konanie ani nepreukázala, dokonca ani netvrdila a súd z pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Pu/86/2008 ani nezistil, že by sa žalobkyňa bola sťažovala na dĺžku súdneho konania, zbytočné prieťahy v konaní, či prípadnú nečinnosť súdu. Vznik a existenciu nemajetkovej ujmy ako náhrady, ktorej sa žalobkyňa v konaní domáhala, je nutné preukázať. Súd mal za to, že žalobkyňa v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázala, že jej ujma vznikla a že vznikla práve v dôsledku zdĺhavého súdneho konania. Preukázanie, že zásah do práv žalobkyne nezákonným rozhodnutím mal skutočne následok v podobe vzniku nemajetkovej ujmy, zaťažuje poškodeného, teda žalobkyňu. Právne relevantná je len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s nezákonnou detenciou/ zdĺhavým súdnym konaním. Žalobkyňa však v priebehu konania nepreukázala, že by jej v dôsledku súdneho konania bola spôsobená nemajetková ujma. Zo žiadnych ňou uvádzaných tvrdení nemožno vyvodiť, že v dôsledku súdneho konania došlo k závažným negatívnym následkom vo sfére žalobkyne, teda že by jej vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Samotná dĺžka súdneho konania a vykonávania dokazovania bez uvedenia konkrétneho následku nemá vo vzťahu k nároku na nemajetkovú ujmu bez preukázania ich vzniku v príčinnej súvislosti práve s ňou uvedenou zdĺhavosťou súdneho konania právnu relevanciu. Predložené čestné prehlásenia (žalobkyne, jej rodinných príbuzných a ďalších dvoch svedkov) však súd nepresvedčili o vzniku nemajetkovej ujmy, nepredstavujú relevantný dôkaz o utrpenej nemajetkovej ujme, najmä nie v príčinnej súvislosti práve s namietaným súdnym konaním. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch v zmysle ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. predpokladá, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Pre priznanie nemajetkovej ujmy však sama závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je jediným a výlučným faktorom pre určenie zadosťučinenia v peniazoch. Právne relevantná je len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom. Základným predpokladom uplatnenia majetkovej satisfakcie je existencia nemajetkovej ujmy, teda existencia skutočnosti, že došlo k neoprávnenému zásahu a nemajetková ujma už vznikla a preukázanie, že zásah do osobnostných práv mal skutočne tvrdený následok. Preukázanie vzniku takéhoto následku zaťažuje poškodeného. Súd tiež poznamenal, že si žalobkyňa uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- eur, pričom nešpecifikovala, akú časť si uplatňuje titulom nezákonnej detencie a akú časť titulom zdĺhavého súdneho konania s opätovnou viktimizáciou.

19/Žalobkyňa si samostatne uplatnila aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 16.885,- eur titulom nesprávneho úradného postupu Ministerstva spravodlivosti SR, ktorý videla v procese predbežného prerokovania jej nároku na náhradu škody Ministerstvom spravodlivosti SR. Tvrdila, že predbežné prerokovanie prebehlo úzko formálne, ministerstvo nereagovalo na opakované výzvy jej právneho zástupcu na osobné rokovanie, či vysvetlenie prípadných nejasností. Namietala, že ministerstvo v odpovedi zo dňa 06.02.2013 nekonkretizovalo dôvody, pre ktoré neuspokojilo jej nárok. Proces a aj výsledok predbežného prerokovania ministerstvom pociťovala ako opovrhnutie zo strany štátnej moci jej bolestnou situáciou, ako pokračovanie zásahu začatého nezákonnou detenciou. Predmetný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy súd nepovažoval za dôvodný a ani za preukázaný. Žalobkyňa namietala postup ministerstva, ktorý je však určený priamo v zákone č. 514/2003 Z. z. Z ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že nárok na náhradu škody je potrebné

vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom. Následne podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Keďže žalobkyňa ňou tvrdený nesprávny úradný postup ministerstva nepreukázala a podľa názoru súdu Ministerstvo spravodlivosti SR postupovalo pri predbežnom prejednaní nároku žalobkyne v súlade so zákonom, súd žalobe v tejto časti nevyhovel. Pretože súd nemal za preukázaný nesprávny úradný postup, ďalšími podmienkami potrebnými na vznik zodpovednosti štátu za škodu sa už nezaoberal.
20/Vzhľadom na vyššie uvedené súd priznal žalobkyni sumu 13,94 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne zo sumy 13,94 eur od 11.02.2013 do zaplatenia titulom náhrady škody a sumu 800,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy za držanie v ústave zdravotníckej starostlivosti po dobu 20 dní a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.
21/O nároku na náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho) súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 396 ods. 3 CSP. Súd dospel k záveru, že hoci žalobkyňa bola úspešná čo do sumy 13,94 eur titulom majetkovej škody a sumy 800,- eur titulom nemajetkovej ujmy priznanej za nezákonnú detenciu, vo zvyšnej časti (majetková škoda vo výške 2 584,69 eur a nemajetková ujma 16 885,- eur) bola neúspešná, pretože súd žalobu v tejto časti zamietol. Žalobkyňa tak bola neúspešná čo do sumy 19.469,69 eur a úspešná čo do sumy 813,94 eur. Úspech potom v tomto konaní možno priznať žalovanej (pri žalovanej sume 2 598,63 eur titulom skutočnej škody, 16 885,- eur a 800,- eur titulom nemajetkovej ujmy je čiastočný úspech žalobkyne 4,01%, čiastočný úspech žalovanej 95,99%, celkový úspech žalovanej je 91,98%). Súd poznamenal, že zásadu úspechu (žalobkyne) vo veci uplatnil v tomto prípade aj na požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu, pretože výška plnenia závisela od úvahy súdu. Žalobkyňa bola v tejto časti úspešná, keďže jej bola priznaná aspoň časť uplatneného nároku (viď uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/191/2017 z 13.12.2017). Nakoniec však celkový úspech v spore prináleží žalovanej. Keďže si však žalovaná neuplatnila náhradu trov konania, súd rozhodol tak, že žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal.
22/Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie obe procesné strany.
23/Žalovaná odvolaním napadla žalobe vyhovujúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie, nestotožnila sa s jeho záverom, resp. so skorším záverom odvolacieho súdu o nedôvodnosti vznesenej námietky premlčania. Právnym základom pre prevzatie do ústavu zdravotníckej starostlivosti sa stalo uznesenie Okresného súdu Bratislava 1 zo dňa 14.04.2008, potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19.11.2008, ktoré obe boli zrušené uznesením NS SR z 25.02.2009 z dôvodu, že súdy zaťažili svoje konanie vadou, ktorá opodstatňuje záver o odňatí možnosti dovolateľky konať pred súdom tým, že porušili jej práva, ktoré jej zákon priznáva. Nezákonnosť rozhodnutia súdu bola teda vyslovená Najvyšším súdom SR, rozhodnutie súdu prvej inštancie zo dňa 14.04.2008 tak naplnilo atribúty nezákonného rozhodnutia podľa § 6 zákona 514/2003 Z.z. Titulom nároku na náhradu škody mohlo byť jedine rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané v občiansko-právnom konaní, ktoré bolo ako právoplatné zrušené pre nezákonnosť uznesením Najvyššieho súdu SR. Uplatnený nárok a s tým spojené plynutie premlčacej lehoty malo byť posúdené podľa § 5 a § 6 zákona a následné plynutie premlčacej doby podľa § 19 ods. 1 vety druhej zákona viazané na doručenie rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené pre nezákonnosť. Odvolací súd v rozpore s jednoznačnou zákonnou právnou úpravou poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo 194/2010, teda jednoduchým odkazom na rozhodnutie vydané v skutkovo aj právne diametrálne odlišnom prípade odôvodnil svoj záver, že uplatnený nárok žalobkyne je viazaný na výsledok konania, čo žalovaná považuje za arbitrárne, ústavne neudržateľné a neodôvodnené. Napriek tomu však nárok na náhradu škody žalobkyne v konečnom dôsledku bol súdmi posúdený ako nárok uplatnený podľa § 7 zákona č. 514/2003 Z.z., čím sa súdy odklonili od jednoznačnej právnej úpravy, takéto odôvodnenie je navyše nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Ak by aj bolo možné pripustiť aplikáciu § 7 zákona, za nezákonné rozhodnutie možno označiť jedine uznesenie Okresného súdu Bratislava I, ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené uznesením Najvyššieho súdu SR, právo na náhradu škody sa premlčí v trojročnej subjektívnej premlčacej lehote plynúcej odo dňa oznámenia rozhodnutia, ktorá lehota uplynula dňa 12.03.2012, návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody žalobkyňa podala 10. 8. 2012 a žalobu až 25.04.2013. Nárok na náhradu škody posudzovaný podľa § 7 zákona vznikne za splnenia dvoch podmienok - 1. výkon nezákonného zatknutia zadržania alebo iného pozbavenia slobody a 2. zrušenie rozhodnutia ako nezákonného. Ak je podmienkou zrušenie rozhodnutia, do úvahy prichádza posúdenie premlčania výlučne podľa § 19 ods. 1 vety druhej zákona. Posúdenie námietky premlčania by potom bolo viazané na doručenie rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnutie zrušené pre nezákonnosť, v žiadnom prípade však súdy nemohli dospieť k

záveru, že uplatnený nárok sa posúdi podľa § 7 a plynutie premlčacej doby výlučne podľa prvej vety § 19 ods. 1 tak, že sa bude počítať odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode, čo predstavuje nesprávne právne posúdenie veci. Bez ohľadu na posúdenie, či ide o nárok posudzovaný podľa § 6 alebo podľa § 7, je zrejmé, že žalobkyňa nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy neuplatnila riadne a včas. Žalovaná považuje prezentovanú argumentáciu za takú podstatnú, že by v konečnom dôsledku mohla zmeniť názor na strane odvolacieho súdu ohľadom dôvodnosti vznesenej námietky premlčania. Navrhla preto, aby odvolací súd napadnutú časť rozsudku súdu prvej inštancie zmenil a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

24/Žalobkyňa včas podaným odvolaním napadla žalobu zamietajúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie. V časti náhrady skutočnej škody za sedenia u psychológa žalobkyňa tvrdila deväť sedení, nie sedem, súdu boli zdokladované príjmové pokladničné doklady v prílohe č. 14 žaloby, súd tak v zamietnutej časti 40,66 euro dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.
V časti nároku ušlého zisku počas nezákonnej detencie (234,41 euro) a v čase práceneschopnosti po skončení detencie (166,60 euro) namietla, že žalovaná účinne nepoprela túto časť nároku a súd prvej inštancie v rozsudku ani nespomenul prepočítanie vykonané žalobkyňou v podaní zo dňa 18.09.2019 a s tým súvisiacu argumentáciu o hospodárnosti postupu, keď žalobkyňa si preukázateľne uplatnila menej, ako jej prináleží podľa výpočtu v zmysle § 134 Zákonníka práce. Samotný dôvod nároku žalovaná nenamietala, spochybňovala len výpočet sumy, pričom správny výpočet nepredložila, nie je tak zrejmé, akú sumu žalovaná popiera. Účinné popretie pritom predpokladá, že pri skutkovom tvrdení žalovaného takéto tvrdenie žalobkyne neobstojí. Podľa názoru žalovanej súd prvej inštancie mal aplikovať ustanovenie § 151 ods. 1 CSP, čo malo vyústiť buď do konštatácie o neúčinnom popretí tvrdení žalobkyne alebo nanajvýš do výzvy súdu na doplnenie skutkových tvrdení žalovanej.
Rovnaké námietky vzniesla žalobkyňa aj čo do zamietnutia rozsudku v časti nároku na náhradu ušlého zisku vo výške 661,22 euro a 182,30 euro v dôsledku straty na zárobku pre zníženie pracovného pomeru. Tiež namietala záver súdu o nedostatku príčinnej súvislosti medzi detenciou a stratou na zárobku, keď považovala nezákonnú detenciu za rozhodujúcu príčinu, nie je možné umelo vybrať len jednu príčinu a jeden následok. Následok nezákonnej detencie sa neprejavil len v obmedzení osobnej slobody, ale tiež závažným zhoršením psychického stavu spôsobeného podmienkami detencie, nevhodnými reakciami okolia, čo opäť len ďalej zhoršilo psychický stav žalobkyne. Pri uplatnení tzv. NESS (Necessary Element of a Sufficient Set) testu je zrejmé, že detencia je nevyhnutným predpokladom množiny viacerých predpokladov na spôsobenie následku, detencia bola podstatným a dôležitým dôvodom rozviazania pracovného pomeru a zníženia pracovného úväzku, a mala nepochybne najvýznamnejší vplyv na spôsobené následky.
V časti nároku 88,61 euro v dôsledku straty na príspevku do druhého piliera považovala žalobkyňa nárok za dostatočne preukázaný, presné a podrobné stanovenie výšky straty by predstavovalo neprimeranú záťaž, uplatňovaný nárok by jej ani sčasti nepokrýval náklady na jeho vyčíslenie.
V časti nároku na náhradu trov právneho zastúpenia (1.210,89 euro) žalobkyňa namietala, že nie je nutné preukazovať, že strana právne zastúpená reálne uhradila trovy právneho zastúpenia. Postačuje samotné vzniknutie záväzku uhradiť právnemu zástupcovi trovy právneho zastúpenia, pričom je na zmluvnej voľnosti medzi stranami, ako si určia spôsob splatenia pohľadávky. Nie je preto potrebný doklad o reálne zaplatených trovách právneho zastúpenia, ale postačuje doklad o existencii týchto trov.
Pokiaľ súd prvej inštancie priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy (požadovanej vo výške 20.000 euro) len vo výške 800 euro, teda 40 euro za každý deň nezákonnej detencie, použil analógiu s náhradou nemajetkovej ujmy v prípadoch, v ktorých je poskytovaná za každý deň odňatia slobody v súvislosti s trestným stíhaním. Tieto osoby sa však nachádzajú v iných podmienkach, hoci ich osobná sloboda je obmedzená celou, v rámci cely sú slobodní, majú právo na používanie televízneho prijímača či rádia, môžu používať telefón, chodiť na vychádzky, venovať sa vzdelávaniu. Žalobkyňa bola zatvorená v klietkovej posteli, opakovane predvádzaná na cvičenie študentom, mala obavy z pohlavnej choroby, strach z elektroliečby, ktorá bola navrhovaná. Ak súd konštatoval, že žalovaná nemôže niesť zodpovednosť za podmienky, za akých bola žalobkyňa držaná v ústave zdravotnej starostlivosti, nebyť nezákonnej detencie, nebola by týmto podmienkam nikdy vystavená. Rozhodnutie súdu je protirečivé, keď konštatoval vážnu ujmu na základných právach, na druhej strane časť nároku nepriznal z dôvodu, že štát nenesie zodpovednosť za podmienky v ústave zdravotníckej starostlivosti. Podrobne poukázala na všetky negatívne následky spojené s detenciou, jedným z ktorých je aj zdĺhavé súdne konanie, je tak po neprimerane dlhú dobu v stave právnej neistoty a tento stav nie je spôsobený správaním žalobkyne.
V časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (16.885 euro) v dôsledku nesprávneho úradného postupu ministerstva v procese predbežného prerokovania nárokov zopakovala, že toto prebehlo čisto formálne,

čo nenapĺňa výraz prerokovať, teda prediskutovať, a predpokladá tak aktivitu ako poškodeného, tak aj orgánu štátu. Účelom predbežného prerokovania je predísť súdnemu konaniu, v danom prípade ministerstvo konalo v rozpore s dikciou zákona a so zmyslom a účelom inštitútu.
Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov žalobkyňa navrhla, aby odvolací súd napadnutú žalobu zamietajúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uloží povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2.584,69 euro spolu s úrokom z omeškania 9,75 % ročne od 11.02.2013 do zaplatenia titulom náhrady škody a sumu 36.085 euro titulom náhrady nemajetkovej ujmy, do troch dní.
25/K odvolaniu žalovanej sa písomne vyjadrila žalobkyňa, podľa nej žalovaná pristupuje k uplatnenému nároku prísne formalisticky, odmieta vnímať špecifickosť konania o prípustnosti prevzatia alebo držania v ústave zdravotníckej starostlivosti. Špecifickosť spočíva v tom, že hoci Najvyšší súd SR uznesením zrušil rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I, konanie o zákonnosti detencie nebolo skončené a otázka zákonnosti detencie nebola vyriešená. K tomuto došlo až právoplatnosťou uznesenia OS Ba I zo dňa 08.07.2011, ktoré konštatovalo, že prevzatie nemalo zákonné dôvody. Pred právoplatnosťou tohto uznesenia bolo predčasné uplatňovať nárok na náhradu škody, keďže absentovala nezákonnosť detencie. Negatívna skúsenosť žalobkyňu zasiahla s ťažkými dôsledkami na jej osobný a pracovný život a psychické zdravie. Preukázané je, že detencia bola nezákonná, namiesto toho, aby toto konanie nebolo pre žalobkyňu ďalšou viktimizáciou, žalovaná opakovane poukazuje na premlčanie, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté.

26/Žalovaná sa k odvolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.
27/Krajský súd v Bratislave na odvolania žalobkyne a žalovanej rozsudkom z 23. novembra 2021 č.k. 5Co/100/2020-432 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej žalobu zamietajúcej časti zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 400 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. K odvolacej námietke žalobkyne, že súd prvej inštancie v časti náhrady skutočnej škody za sedenia u psychológa z predložených príjmových pokladničných dokladov zistil, že žalobkyňa uhradila psychológovi sumu 7x 600 Sk (139,41 eura) a zdravotná poisťovňa žalobkyni poskytla príspevok v sume 125,47 eura, rozdiel týchto súm potom predstavuje len sumu 13,94 eura a nie sumu 54,60 eura konštatoval, že prílohou žaloby boli i kópie príjmových pokladničných dokladov N.. T. H. z 24. júna 2008, 7. júla 2008, 14. júla 2008, 29. júla 2008, 12. augusta 2008, 2. septembra 2008 a 8. septembra 2008, každý potvrdzujúci prijatie 600 Sk od žalobkyne a záver súdu prvej inštancie tak bol správny. K námietke týkajúcej sa súdom prvej inštancie konštatovaného nepreukázania výšky nároku - ušlého zisku odvolací súd uviedol, že v sporovom konaní, pre ktoré platí zásada dispozičná a prejednacia, je zásadne vecou strán konania tvrdiť skutočnosti a označiť dôkazy na preukázanie svojich skutkových tvrdení, pretože v sporovom konaní stoja strany proti sebe a majú opačný záujem na výsledku konania, povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť zaťažuje každú zo sporových strán v úplne inom smere a dokazovanie nemá slúžiť strane sporu na to, aby prostredníctvom neho zistila, či (náhodou) existujú skutočnosti v jej prospech. Za nesprávny považoval názor odvolateľky, že nie je v konaní nutné preukazovať, že strana právne zastúpená reálne uhradila trovy právneho zastúpenia, postačuje samotné vzniknutie záväzku uhradiť právnemu zástupcovi trovy právneho zastúpenia, pričom je na zmluvnej voľnosti medzi stranami, ako si určia spôsob splatenia pohľadávky, keď predmetom sporu je náhrada škody, teda majetkovej ujmy, ktorej vznik (ako aj výšku) bola žalobkyňa povinná preukázať. Súhlasil so súdom prvej inštancie, že ak žalobkyňa nepreukázala, že došlo k reálnemu úbytku v jej majetkovej sfére úhradou uvedenej sumy, viedlo to k zamietnutiu žaloby v tejto časti. Odvolací súd sa stotožnil aj s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý konštatoval splnenie predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu len v prípade nemajetkovej ujmy titulom nezákonnej detencie. Nesúhlasil však so súdom prvej inštancie stanovenou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, keď súd prvej inštancie nevzal do úvahy špecifické podmienky, za ktorých bola žalobkyňa držaná v ústave zdravotníckej starostlivosti, ktoré museli zasiahnuť do dôstojnosti, práva na súkromie a ľudskej intimity žalobkyne, pričom obdobné podmienky sa pri trestne stíhaných osobách, analógiu s podmienkami ktorých súd prvej inštancie použil pri stanovení náhrady, nevyskytujú. Rovnako bol odvolací súd toho názoru, že žalobkyňa oprávnene namietala, že nebyť nezákonnej detencie, nebola by týmto podmienkam nikdy vystavená a štát musí niesť zodpovednosť za udalosti, ktoré sa stali v dôsledku jeho konania - nezákonnej detencie. Pri rozhodovaní o primeranej výške náhrady odvolací súd zohľadňoval súčasne aj výšku nemajetkovej ujmy, ktorá je poskytovaná za každý deň odňatia slobody v iných štátoch Európskej únie (s odkazom na rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30Cdo/2357/2010 a v ňom označených a citovaných podstatných právnych záverov rozhodnutí ESĽP), vychádzal pritom

zo sumy 60 eur za jeden deň nezákonnej detencie (t. j. sumy na hornej hranici priznávaného rozpätia pohybujúceho sa vo výške 20 až 60 eur). Uviedol, že súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobkyňa nesprávny úradný postup súdu, t. j. prieťahy, zdĺhavé súdne konanie nepreukázala, dokonca ani netvrdila a súd z pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Pu/86/2008 ani nezistil, že by sa žalobkyňa bola sťažovala na dĺžku súdneho konania, zbytočné prieťahy v konaní, či prípadnú nečinnosť súdu. Odvolací súd bol názoru, že žalobkyňa v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázala, že jej ujma vznikla a že vznikla práve v dôsledku zdĺhavého súdneho konania. Rovnako tak žalobkyňa nepreukázala ňou tvrdený nesprávny úradný postup ministerstva pri predbežnom prejednaní nároku žalobkyne, teda postup, ktorý by nebol v súlade so zákonom. O trovách prvoinštančného i odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.
28/Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 27. júna 2023 sp. zn. 4Cdo/92/2022 dovolanie žalobkyne proti výroku, ktorým krajský súd zamietol žalobu v časti náhrady nemajetkovej ujmy za nesprávny úradný postup zamietol, dovolanie žalobkyne proti výroku, ktorým krajský súd zamietol žalobu v časti náhrady škody titulom náhrady trov právneho zastúpenia odmietol. Rozsudok krajského súdu v časti náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu, ktorou bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá, a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.
Najvyšší súd (v časti náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu) súhlasil s dovolateľkou, že rozsudok odvolacieho súdu trpí vnútornou rozpornosťou, keď odvolací súd na jednej strane vytkol súdu prvej inštancie, že nevzal do úvahy špecifické podmienky, za ktorých bola žalobkyňa držaná v ústave zdravotníckej starostlivosti, ktoré museli zasiahnuť do dôstojnosti, práva na súkromie a ľudskej intimity žalobkyne, pričom obdobné podmienky sa pri trestne stíhaných osobách, analógiu s podmienkami ktorých súd prvej inštancie použil pri stanovení náhrady nevyskytujú a na druhej strane sám vychádzal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy z výšky nemajetkovej ujmy, ktorá je poskytovaná za každý deň odňatia slobody.
Umiestnenie osoby trvajúce 20 dní v ústave zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu, ktoré nemalo zákonné dôvody, predstavuje veľmi závažný zásah do súkromnej a osobnej sféry jednotlivca a v právnom štáte je nevyhnutné, aby bol za taký závažný zásah odškodnený (čl. 46 ods. 3 ústavy). Najvyšší súd si bol vedomý, že určenie spravodlivej výšky zadosťučinenia je veľmi zložité a že tieto ťažkosti vyplývajú už zo samotnej podstaty veci - totiž z nutnosti prepočítať nemajetkovú ujmu na peniaze. Zhodnotenie intenzity ujmy jednotlivca závisí na jedinečných okolnostiach prípadu a vzopiera sa jednoduchému „tabuľkovému prístupu". Na druhej strane je však potrebné zaistiť, aby aj zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu spôsobenú štátom bolo priznávané s rešpektom k princípu rovnosti pred zákonom č. 514/2003 Z. z. a aby sa jednotlivcom v porovnateľných prípadoch dostalo porovnateľnej ochrany.
Toto porovnanie intenzity zásahu (výšky zadosťučinenia) však musí byť vykonané vždy dôkladne a hlavne preskúmateľne tak, aby z neho bolo dostatočne jasné, ktoré konkrétne okolnosti porovnávaných prípadov sú podobné a v ktorých naopak súd zistí odlišnosti.
V prejednávanej veci si krajský súd zľahčil situáciu, keď vychádzal pri určení výšky nemajetkovej ujmy zo súm, ktoré sú poskytované za každý deň odňatia slobody, zhodnotil iba dĺžku doby, za ktorú bola žalobkyňa umiestnená v ústave zdravotnej starostlivosti a túto vynásobil sumou 60 eur/deň umiestnenia, ktorú ustálil z rozsahu od 20 do 60 eur podľa súdnej praxe v Českej republike. Chýba však zrozumiteľné vysvetlenie, prečo (síce správne) konštatoval, že v prípade žalobkyne prichádzajú do úvahy špecifické podmienky, za ktorých bola žalobkyňa držaná v ústave zdravotníckej starostlivosti, ktoré museli zasiahnuť do dôstojnosti, práva na súkromie a ľudskej intimity žalobkyne, pričom obdobné podmienky sa pri trestne stíhaných osobách nevyskytujú a zároveň vychádzal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy z výšky nemajetkovej ujmy, ktorá je poskytovaná za každý deň odňatia slobody.
Odvolací súd taktiež citoval následky spôsobené žalobkyni umiestnením v ústave zdravotnej starostlivosti v osobnostnej, pracovnej, rodinnej a sociálnej sfére žalobkyne, ale tieto ďalej nezohľadňoval a napriek jeho samotnému konštatovaniu, že nie je možné porovnať podmienky umiestnenia v zdravotnom zariadení s podmienkami pri trestne stíhaných osobám, pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal práve z výšky, ktorá je poskytovaná za odškodnenie pri nezákonnej väzbe.
Preto najvyšší súd zdieľa presvedčenie žalobkyne, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v napadnutej časti nepreskúmateľné. Požiadavka individualizácie odškodnenia žalobkyne sa zúžila na jednoduchý mechanický výpočet bez toho, aby odvolací súd zreteľne odôvodnil, ako k nemu došiel práve u žalobkyne.
Ak je deklarovaná ujma, v danom prípade spočívajúca v panickej úzkosti z ľudí, lekárov a strach z ďalšieho nedôvodného obmedzenia slobody, strata vybratého zamestnania, ovplyvnenie rodinného

života a zdravia, ako súdy samy konštatovali, štát (aj súd) nemôže bagatelizovať závažnosť ujmy nepriznaním žiadnej alebo len symbolickej náhrady; pôsobí to nielen veľmi cynicky, ale štátna moc stavia jednotlivca do úlohy púheho objektu, kedy sa stáva jednoducho zameniteľnou osobou so skutočným zločincom a je nútený „beztrestne" sa podrobovať excesívnym úkonom pracovníkov zdravotníckeho zariadenia a bezmocne ich trpieť. Ľudská dôstojnosť predstavuje najvyššiu hodnotu našej spoločnosti a štátu stojacu v základe celého právneho poriadku. Štátna moc pochádza od občanov (čl. 2 ods. 1 ústavy) a nie naopak; jednotlivec je východiskom štátu a štát a všetky jeho orgány sú ústavou zaviazané na ochranu a šetrenie jeho práv. Štát nemá práva, štát má ciele a slúži občanom; s ľuďmi musí byť zachovávané ako s cieľmi, nie s prostriedkom.
Na základe uvedených skutočností najvyšší súd v tejto časti dovolaniu žalobkyne vyhovel, rozsudok krajského súdu v dovolaním napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný (§ 449 ods. 1 a § 455 CSP).
29/Žalobkyňa v písomnom vyjadrení zo 7. februára 2024 zdôraznila intenzitu zásahu do jej práv počas nezákonnej detencie. Zásahy do jej osobnej integrity a negatívne následky s tým spojené spočívali najmä v: agresívnom a arogantnom správaní personálu nemocnice, zatvorení do klietkovej postele, opakovanom predvedení na cvičenie študentov medicíny, stresujúcich obavách z pohlavnej choroby syfilis, strachu z lekármi navrhovanej elektroliečby, nekontrolovaných vstupoch mužských obnažených pacientov na izbu žalobkyne a do toalety, napätí, či nebude nakoniec zrušené prepustenie žalobkyne domov, šoku z toho, že celá škola vie o tom, že žalobkyňa bola na psychiatrii, dokonca, že za ňu hľadali náhradu, otázkach žiakov, či ich bude ešte učiť, zmene komunikácie zo strany niektorých kolegov, ktoré spôsobili žalobkyni poruchy spánku, zvýšenej precitlivenosti na rôzne poznámky okolia a dovtedy malicherné okolnosti (vybitie mobilu, okoloidúca sanitka, filmy zo scénkami súvisiacimi s blázincom), vracaní, nespavosti, búšení srdca, strate priateľa, strachu z lekárov, obavách, že aj na novom pracovisku sa bude rozoberať žalobkynin pobyt na psychiatrii, žalobkyňa musela absolvovať procedúru výsluchov pred súdom dávno po prepustení z psychiatrie, a to aj za účasti jednotlivých lekárov. Ako uviedol Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku, vyššie popísané zásahy mali významne negatívny vplyv na osobnostnú, pracovnú, rodinnú a sociálnu sféru žalobkyne (bod 20). K týmto následkom možno uviesť, že majú povahu porušenia týchto práv: právo žalobkyne na osobnú slobodu a bezpečnosť podľa článku 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len ako „Dohovor"), právo na súkromie žalobkyne, právo na sebaurčenie žalobkyne, právo na slobodné rozhodnutie o spôsobe života, či právo na dôstojný rodinný život, ktoré možno sumárne subsumovať pod článok 8 Dohovoru a hrubého porušovania ľudskej dôstojnosti žalobkyne a jej osobnej intimity, ktoré sú chránené článkom 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; ľudskú dôstojnosť je nutné vnímať ako najvyššiu hodnotu spoločnosti a štátu, ktorá tvorí základ právneho poriadku (bod 21 rozsudku Najvyššieho súdu). Držanie v klietke, hrozba liečby elektrošokmi, obťažovanie mužskými pacientmi, prirátajúc k tomu negatívne reakcie v prostredí školy či už zo strany kolegov alebo študentov, potrebu vyhľadať odbornú pomoc, zmeniť zamestnanie, strata partnera, sú mimoriadne intenzívne a neakceptovateľné zásahy do osobnej integrity jedinca. K uvedenému záveru dospel aj Najvyšší súd v predmetnej veci (bod 19). Považovala za dôležité zdôrazniť, že je nutné uvážene prihliadať nielen na nezákonné konanie počas pobytu žalobkyne v zdravotníckom zariadení, ale aj na negatívnu významnosť následkov s tým spojených, na ktoré vyššie poukázala. V tejto súvislosti zvýraznila zásah do práva na súkromie žalobkyne chránené čl. 8 Dohovoru. Totiž, pojem „súkromný život je široký pojem zahŕňajúci okrem iného aspekty fyzickej a sociálnej identity jednotlivca vrátane práva na osobnú autonómiu, osobný rozvoj a vytváranie a rozvíjanie vzťahov s inými ľudskými bytosťami a vonkajším svetom." (Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Evans proti Spojenému kráľovstvu zo dňa 10.04.2007, sťažnosť č. 6339/05, bod 71). Poukázala na to, že mala (a aj doposiaľ má) ďalekosiahle problémy, či už v rámci rodinného života, alebo jej pracovnej sféry. Žalobkyňa doposiaľ pociťuje stres, obavy, traumu, čo má za následok napríklad nemožnosť vykonávať vyššiu funkciu v rámci zamestnania žalobkyne, či nemožnosť vykonávať pracovnú pozíciu so zvýšeným pracovným zaťažením. Žalobkyňa pociťuje panickú úzkosť z veľkého množstva ľudí, má obavy z návštevy lekárov. V neposlednom rade sa žalobkyňa cíti byť frustrovaná z dĺžky prejednávania jej nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu, čo ju núti neustále prinavracať sa k udalosti, ktorá jej negatívne ovplyvnila život vo významnej miere (čestné vyhlásenie žalobkyne zo dňa 25.03.2022).
K výške zadosťučinenia žalobkyňa konštatovala, že právom pociťuje, že sa s ňou konalo ako s nejakou vecou, predmetom pre podmienky na psychiatrii, kde vôbec nemala byť. Už samotné konštatovanie nezákonnosti detencie zakladá právo poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. V takých prípadoch je potrebné zvýrazniť a zohľadniť významnosť zásahu do osobnej slobody

poškodeného, ak sa s ním zaobchádza ešte aj v hrubom rozpore s ľudskou dôstojnosťou. Bola si vedomá skutočnosti, že v podmienkach slovenského práva nie sú vytvorené ani pozitívno-právne, ani judikatórne mantinely pre určenie rozsahu výšky náhrady nemajetkovej ujmy pri nezákonnej detencii, čo potvrdzuje aj rozsudok najvyššieho súdu, ktorý na jednej strane odmieta „tabuľkový prístup“ pre takéto prípady a súčasne dodáva, že „určenie spravodlivej výšky zadosťučinenia je veľmi zložité a že tieto ťažkosti vyplývajú už zo samotnej podstaty veci - totiž z nutnosti prepočítať nemajetkovú ujmu na peniaze“ (bod. 19.). Absencia explicitne stanovených limitov pre určenie výšky nemajetkovej ujmy ako aj zložitosť jej určenia však nemôžu byť prekážkou pre jej dôkladné a preskúmateľné určenie. Vyplýva to zo samotnej povahy zásahu do ľudskej dôstojnosti. Rozhodnutie súdu o výške nemajetkovej ujmy musí byť podložené konkrétnymi a relevantnými hľadiskami, ktoré sa súd v rámci dokazovania rozhodol zohľadniť (rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 8Co/175/2012). Je nutné, aby takéto závažné zásahy do ľudskej dôstojnosti boli náležite odškodnené. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj odborná literatúra, z ktorej je zrejmé, že „prepojenie medzi ústavným prirodzenoprávnym zdrojom ľudskej dôstojnosti a jeho ochranou sa prejavuje predovšetkým v pozitívnom záväzku štátu, aby vytvoril adekvátny normatívny rámec pre ochranu ľudskej dôstojnosti a zabezpečil účinné a efektívne vyšetrovanie porušenia týchto noriem vrátane vyvodenia príslušnej právnej zodpovednosti.“ (Orosz, L., Svák, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. s. 229) V tejto súvislosti poukázala aj na bod 21 rozsudku najvyššieho súdu, ktorý jednoznačne uzatvára, že „ak je deklarovaná ujma, v danom prípade spočívajúca v panickej úzkosti z ľudí, lekárov a strach z ďalšieho nedôvodného obmedzenia slobody, strata vybratého zamestnania, ovplyvnenie rodinného života a zdravia, ako súdy samy konštatovali, štát (aj súd) nemôže bagatelizovať závažnosť ujmy nepriznaním žiadnej alebo len symbolickej náhrady; pôsobí to nielen veľmi cynicky, ale štátna moc stavia jednotlivca do úlohy púheho objektu, kedy sa stáva jednoducho zameniteľnou osobou so skutočným zločincom a je nútený „beztrestne“ sa podrobovať excesívnym úkonom pracovníkov zdravotníckeho zariadenia a bezmocne ich trpieť.“

V zmysle rozhodovacej praxe niekoľkých európskych štátov (napr. rozhodnutie ESĽP Shilyayev proti Rusku, sťažnosť č. 9647/02, ods. 21) je dôležité pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy pri nezákonnom obmedzení práva na slobodu, ktoré okrem legislatívy Slovenskej republiky vyplýva aj z čl. 5 Dohovoru, posudzovať nasledovné kritéria pre konkrétnu osobu: zdravotný stav a vek, povolanie, rodinný stav a osobnosť, podmienky, okolnosti a dĺžku zadržania. V čase, keď došlo k zásahu do práv žalobkyne (rok 2008), limit v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. pre vyčíslenie nemajetkovej ujmy neexistoval. V takom prípade podľa najvyššieho súdu limit zavedený neskoršou právnou úpravou môže slúžiť ako určité zohľadňujúce kritérium (uznesenie Najvyššieho súdu, sp. zn. 5Cdo/127/2019), pretože ak by sa neskôr zavedený limit priamo použil na skoršiu situáciu, išlo o neprípustnú priamu retroaktivitu, ktorá by porušovala princíp právnej istoty. Uvedené podporujú aj závery nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, v ktorom rozhodoval o nemajetkovej ujme v dôsledku nezákonného trestného stíhania a väzby. Vo svojom rozhodnutí uvádza, že „vzhľadom na to, že kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zákone č. 514/2003 Z. z. a že limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na prípady, keď (nezákonné) uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané predo dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), všeobecné súdy vo veci sťažovateľky týmito viazané neboli, a preto bolo vecou všeobecných súdov, aby z právneho poriadku kritériá, podľa ktorých posúdia výšku náhrady nemajetkovej ujmy, vyvodili. Všeobecné súdy takto postupovali a vymedzili kritériá, ktorých naplnenie skúmali na základe výsledkov vykonaného dokazovania.“ Možno preto konštatovať, že všeobecné súdy nie sú v tomto konaní viazané limitmi podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Limity zavedené neskoršou právnou úpravou môžu byť určitým vodítkom pre voľnú úvahu, ktorou disponujú všeobecné súdy v takomto prípade.

Vychádzajúc zo súčasne platných pravidiel (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v spojení s § 13 zákona č. 274/2017 Z.z.) a ich aplikovanie aj na účely vyčíslenia nemajetkovej ujmy spôsobenej v roku 2008, tak by bolo možné žalobkyni maximálne priznať sumu 13.443,50 eur (50-násobok mesačnej minimálnej mzdy v roku 2008, ktorá bola 268,87 eur). Žalobkyňa do pozornosti súdu dala závery nálezu Ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 754/2016, ktoré jednoznačne pertraktujú, že v prípade, ak nie je pevne stanovený rozsah spravodlivého odškodnenia za konkrétnu povahu zásahu do osobnostných práv poškodeného (nezákonné trestné stíhanie, nezákonná detencia a podobne), tak nie je dobre možné úvahu súdu o výške priznanej nemajetkovej ujmy „limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce

posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti“. Mechanické uplatnenie limitu (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v spojení s § 13 zákona č. 274/2017 Z.z.) na ujmu spôsobenú v roku 2008 sa javí ako nedostatočné a nespravodlivé už len pre plynutie času odvtedy, a to aj s prihliadnutím na v súčasnosti stanovenú výšku minimálnej mzdy (v roku 2023 bola výška minimálnej mzdy 750 eur, pričom 50-násobok predstavuje sumu 37.500 eur, čo predstavuje trojnásobok oproti mechanickému retroaktívnemu uplatneniu na ujmu žalobkyne). Limity stanovené explicitne právnou úpravou (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v spojení s § 13 zákona č. 274/2017 Z. z.) majú svojím spôsobom prispieť aj k rýchlejšiemu odškodneniu obetí, pretože poskytujú priamočiarejší návod na určenie výšky náhrady a zrejme zákonodarca nepredpokladal, že sa napriek tomu bude rozhodovať o výške odškodnenia ešte 16 rokov po spôsobení ujmy. Túto špecifickú okolnosť možno primerane zohľadniť napríklad tak, že sa orientačne bude vychádzať z rozpätia od 13.443,40 eur do 37.500 eur ako maximálnej sumy finančného zadosťučinenia vzniknutej ujmy žalobkyne.
Pri zohľadnení judikovaného rozsahu výšky nemajetkovej ujmy (20 až 60 eur za deň) v prípade nezákonnej väzby Najvyšším súdom Českej republiky (30 Cdo/2357/2010) by žalobkyňa mala maximálne nárok na sumu vo výške 1.200,- eur, čo je približne desatina max. limitu, resp. tridsatina max. limitu. Východisko z tejto situácie ponúka judikatúra, ktorá na jednej strane pripomína, že „stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť“ (nález Ústavného súdu, IV. ÚS 467/2021) a súčasne umožňuje prekročiť paušálnu dennú náhradu v prípade väzby, pričom je potrebné vysvetliť dôvody takého prekročenia (uznesenie Najvyššieho súdu, sp. zn. 7Cdo/145/2011) - tu žalobkyňa dodala, že osobitné okolnosti jasne popísala v úvode tohto podania. Preto výšku sumy nemajetkovej ujmy určenej ako 60 eur za deň nie je možné vnímať ako absolútne hraničiace kritérium na účely určenia výšky zadosťučinenia v dôsledku nezákonnej detencie. Prípadom prekročenia tejto dennej paušálnej sadzby je napríklad rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach (6Co/320/2018), ktorým priznal poškodenému nemajetkovú ujmu za väzbu v sume 5.000 eur, čo predstavovalo vzhľadom na dĺžku trvania väzby sumu 192 eur za deň väzby. Žalovaná v dovolaní namietala neprimeranosť náhrady ujmy a argumentovala, že Krajský súd v Košiciach „prekročil rozpätia“ určeného českou judikatúrou. Najvyšší súd dovolanie žalovanej odmietol (7Cdo/263/2020). Ak teda vrcholné súdne inštitúcie Slovenskej republiky priznávajú v prípade nezákonnej väzby aj vyššie sadzby, o to skôr je opodstatnené nachádzať spravodlivú a primeranú satisfakciu pre osobu nezákonne držanú v podstatne horších podmienkach a s vážnymi negatívnymi dôsledkami takéhoto držania. V tejto súvislosti žalobkyňa označila aj nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 563/2021, v ktorom rozhodoval o náhrade škody (nemajetkovej ujmy) spôsobenej v dôsledku prieťahov v konaní. Ústavný súd sťažovateľovi priznal 4.000,- eur ako adekvátnu sumu náhrady škody. Ak je podľa ústavného súdu primeraná náhrada prieťahov v sume 4.000 eur, o čo väčšia náhrada patrí žalobkyni za útrapy spojené s nezákonnou detenciou.
Na základe dôkladného zohľadnenia vyššie stanovených kritérií a vzhľadom na významný zásah do osobnostných práv žalobkyne, ktoré majú nesporne povahu špecifických a výnimočných okolností (žalobkyni nie je známy v podmienkach Slovenskej republiky žiaden podobný prípad) a taktiež v súlade s východiskami v rozsudku najvyššieho súdu, považovala za opodstatnenú sumu navrhovanú žalobkyňou vo výške 20.000,- eur. Nebolo by totiž v súlade so spravodlivou rovnováhou medzi štátom ako škodcom a jednotlivcom ako poškodeným takýto mimoriadny zásah do osobnostných práv človeka (právo na osobnú slobodu, právo na dôstojný súkromný a rodinný život, právo na sebaurčenie, právo rozhodnúť o spôsobe života a najmä nutnosť dodržať v každom prípade ľudskú dôstojnosť jednotlivca) nezohľadniť pri rozhodovaní o adekvátnej výške nemajetkovej ujmy. Uvedenú sumu považovala za vyčíslenú aj v súlade so všeobecným princípom rovnosti, na ktorý vyzýva najvyšší súd vo svojom rozsudku (bod 19), ak prihliadneme aj na iné prípady odškodňovania napríklad v oblasti ochrany osobnosti a dobrej povesti, v prípade ktorých nie sú výnimočné výšky odškodnenia rádovo v desiatkach tisícoch eur (Kováčechová, E., Wilfling, P. Sloboda prejavu a žaloby na ochranu dobrej povesti. Porovnanie prístupu súdov na Slovensku, v USA a Európskeho súdu pre ľudské práva k žalobám verejných činiteľov. Vydavateľstvo VIA IURIS. 2011). Súčasne žalobkyňou uplatňovaná suma nedosahuje ani štandardne priznávané výšky odškodnenia pozostalých obetí dopravných nehôd zmapované v odbornej spisbe k roku 2017 (Šorl, R.: Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného. Stav a východiská 1. časť. In: Bulletin Slovenskej advokácie, č. 9/2017. Bratislava: Slovenská advokátska komora, 2017. ISSN: 1335-1079. Str. 6 - 18, Šorl, R.: Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného. Stav a východiská 2. časť. In: Bulletin Slovenskej advokácie, č. 10/2017. Bratislava: Slovenská advokátska komora, 2017. ISSN: 1335-1079. Str. 10 - 21).

30/Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v medziach a z dôvodov podaného odvolania podľa § 380 zák. č. 160/2015 Z.z., CSP na odvolacom pojednávaní podľa § 385 ods. 1 CSP a viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP) dospel k záveru, že dôvodné je len odvolanie žalobkyne.
31/Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci a)nezákonným rozhodnutím, b)nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c)rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d)nesprávnym úradným postupom.
32/Zákon č. 514/2003 Z.z rozlišuje medzi škodou spôsobenou rozhodnutím o väzbe, rozhodnutím o treste, rozhodnutím o ochrannom opatrení a samostatne rieši otázky protiprávneho zatknutia, zadržania alebo iného pozbavenia osobnej slobody.
33/Podľa § 7 zák. č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody má ten, na kom bolo vykonané, ak bolo rozhodnutie zrušené ako nezákonné alebo pri ňom došlo k nesprávnemu úradnému postupu.
34/V súdenej veci sa žalobkyňa domáhala náhrady škody a nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku nezákonného prevzatia a držania v ústave zdravotníckej starostlivosti (§ 3 ods. 1 písm. b/ zák. č. 514/2003 Z.z.). Pokiaľ v dovolacom konaní iniciovanom žalobkyňou bolo uznesením NS SR č.k. 5Cdo/17/2009-51 zrušené okrem iných i (právoplatné) uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo 14.4.2008, č.k. 1 Pu 86/2008-6, ktorým tento rozhodol, že prevzatie umiestnenej v ústave zdravotníckej starostlivosti má zákonné dôvody, bola tým splnená len jedna z podmienok ust. § 7 zákona č. 514/2003 Z.z., teda zrušenie rozhodnutia ako nezákonného, týmto však nebola vyriešená otázka samotnej zákonnosti pozbavenia osobnej slobody. V prípade detencie žalobníčky je podstatné, či bola detencia zákonná alebo nezákonná, podstatným pre nárok na náhradu škody je výsledok konania orgánov verejnej moci. Prihliadajúc na zmysel právnej úpravy, nezákonnosť detencie žalobníčky bola výsledkom až uznesenia Okresného súdu Bratislava I súdu zo dňa 8.7.2011, č.k. 1 Pu 86/2008-178, ktorým súd vyslovil, že prevzatie žalobníčky do ústavu Univerzitná nemocnica s poliklinikou Bratislava dňa 11.4.2008 nemalo zákonné dôvody, nie uznesenia najvyššieho súdu z 25. 2. 2009, pretože po ňom ešte pokračovalo konanie o zákonnosti detencie. Z uvedených dôvodov nemôže byť pre začiatok plynutia premlčacej doby podstatné doručenie uznesenia najvyššieho súdu z 25.2.2009, ale právoplatnosť uznesenia Okresného súdu Bratislava I z 8.7.2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 2.8.2011. Keďže nárok žalobníčka uplatnila u žalovanej dňa 10. 8. 2012, teda do troch rokov od právoplatnosti uznesenia prvoinštančného súdu z 8.7.2011, právo žalobníčky premlčané nie je.
35/Odvolací súd sa tiež stotožňuje s tvrdením žalobkyne, podľa ktorej nie je možné spravodlivo od tejto žiadať, aby si už po oznámení uznesenia najvyššieho súdu z 25.2.2009 uplatňovala náhradu škody vzniknutej v dôsledku detencie, ak predpokladom náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. je jej nezákonnosť, ktorá v čase uznesenia najvyššieho súdu z 25.2.2009 nebola právoplatne konštatovaná. Po uznesení najvyššieho súdu totiž súdne konanie o zákonnosti prevzatia pokračovalo, toto mohlo teoreticky skončiť aj konštatovaním, že dôvody detencie boli zákonné. V takom prípade by nastala absurdná situácia, kedy by si žalobníčka už uplatňovala náhradu škody v dôsledku nezákonnej detencie, hoci konečné súdne rozhodnutie (by) konštatovalo jej zákonnosť. V danom prípade pre náhradu škody je podstatná zákonnosť detencie, teda zákonnosť dôvodov prevzatia do detencie, náhradu škody možno uplatniť jedine podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. b) v spojení s ustanovením § 7 zákona o zodpovednosti za škodu.
36/Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý konštatoval splnenie predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu len v prípade nemajetkovej ujmy titulom nezákonnej detencie. Nemožno však už súhlasiť so súdom prvej inštancie stanovenou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, keď súd prvej inštancie nevzal do úvahy špecifické podmienky, za ktorých bola žalobkyňa držaná v ústave zdravotníckej starostlivosti (agresívne a arogantné správanie personálu, zatvorenie do klietkovej postele, opakované predvádzanie na cvičenie študentov medicíny, obavy z pohlavnej choroby, strach z navrhovanej elektroliečby, nekontrolované vstupy obnažených mužských pacientov na izbu žalobkyne a na ženské toalety) ktoré museli zasiahnuť do dôstojnosti, práva na súkromie a ľudskej intimity žalobkyne, pričom obdobné podmienky sa pri trestne stíhaných osobách, analógiu s podmienkami ktorých súd prvej inštancie použil pri stanovení náhrady, nevyskytujú. Rovnako je odvolací súd toho názoru, že žalobkyňa oprávnene namietala, že nebyť nezákonnej detencie, nebola by týmto podmienkam nikdy vystavená a štát musí niesť zodpovednosť za udalosti, ktoré sa stali v dôsledku jeho konania - nezákonnej detencie. Tak ako konštatoval aj Najvyšší súd SR, ak je deklarovaná ujma, v danom prípade spočívajúca v

panickej úzkosti z ľudí, lekárov a strach z ďalšieho nedôvodného obmedzenia slobody, strata vybratého zamestnania, ovplyvnenie rodinného života a zdravia, ako súdy samy konštatovali, štát (ani súd) nemôže bagatelizovať závažnosť ujmy nepriznaním žiadnej alebo len symbolickej náhrady; pôsobí to nielen veľmi cynicky, ale štátna moc stavia jednotlivca do úlohy púheho objektu, kedy sa stáva jednoducho zameniteľnou osobou so skutočným zločincom a je nútený „beztrestne" sa podrobovať excesívnym úkonom pracovníkov zdravotníckeho zariadenia a bezmocne ich trpieť. Ľudská dôstojnosť predstavuje najvyššiu hodnotu našej spoločnosti a štátu stojacu v základe celého právneho poriadku.

37/Vzhľadom na osobitne intenzívny zásah do osobnostných práv žalobkyne, ktoré majú nesporne povahu špecifických a výnimočných okolností (keď nie je známy v podmienkach Slovenskej republiky žiaden podobný prípad) a taktiež v súlade s východiskami v rozsudku najvyššieho súdu, je potrebné túto skutočnosť zohľadniť i v stanovení závažnosti zásahu zodpovedajúcej výške náhrady nemajetkovej ujmy. Nebolo by totiž v súlade so spravodlivou rovnováhou medzi štátom ako škodcom a jednotlivcom ako poškodeným takýto mimoriadny zásah do osobnostných práv človeka (právo na osobnú slobodu, právo na dôstojný súkromný a rodinný život, právo na sebaurčenie, právo rozhodnúť o spôsobe života a najmä nutnosť dodržať v každom prípade ľudskú dôstojnosť jednotlivca) nezohľadniť pri rozhodovaní o adekvátnej výške nemajetkovej ujmy.

38/Podľa čl. 5, bod 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

39/Kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v súčasnosti určuje § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého znenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zák. č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z.z., doplnené § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 215/2006 Z. z.

40/Otázka limitácie a primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy už bola opakovane riešená ako otázka právna aj dovolacím súdom, pričom v súčasnosti je možné rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu v tejto právnej otázke považovať za ustálenú (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019). Vzhľadom na závery prijaté v týchto rozhodnutiach možno konštatovať, že nielen v prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013, ale aj v prípade, ak sa uplatnený nárok posudzuje podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2012, resp. dokonca aj podľa zákona č. 58/1969 Zb., je nevyhnutné pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku a porovnať uplatnený nárok žalobcu s týmito ďalšími predpismi. Následná zákonná úprava limitov výšky náhrady nemajetkovej ujmy uskutočnená v zák. č. 514/2003 Z. z. a priamo poukazujúca na osobitný právny predpis upravujúci odškodnenie, bola len potvrdením záverov, ku ktorým dospela dlhodobá a ustálená súdna prax.

41/Pri porovnaní uplatnenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v sume 20.000 eur s inými hmotnoprávnymi predpismi je potrebné prihliadať na to, že zák. č. 215/2006 Z. z. (v súčasnosti už nahradený zák. č. 274/2017 Z. z., ktorý však obsahuje rovnakú úpravu maximálnej výšky odškodnenia) za najzávažnejší následok trestného činu (smrť) umožňuje priznať maximálne odškodnenie vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo v prípade žalobkyne zodpovedá sume vo výške 13.443,50 eur (50-násobok mesačnej minimálnej mzdy v roku 2008, ktorá bola 268,87 eur). Pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za zásah orgánu štátu, ktorú by bolo možné považovať za rozumnú a spravodlivú, je potrebné vziať do úvahy nielen samotné limity odškodnenia, ale uvedomiť si, že tieto limity majú byť viazané na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Nezákonnú detenciu v trvaní 20 dní nemožno ani pri skutkových zisteniach vyplývajúcich z vykonaného dokazovania, vzťahujúcich sa k osobe žalobkyne a následkom vyvolaným detenciou v súkromnom živote žalobkyne, vyhodnotiť ako zásahy odôvodňujúce priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške fakticky rovnajúcej sa výške maximálneho prípustného odškodnenia obetí násilných trestných činov s následkom najťažších a najzávažnejších zásahov.

42/Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej žalobu zamietajúcej časti, týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú detenciu, zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni (okrem už súdom prvej inštancie, ako i odvolacím súdom priznanej náhrady vo výške spolu 1.200 eur) i sumu 6.800 eur náhrady nemajetkovej

ujmy titulom nezákonnej detencie (celkom tak za obdobie držania žalobkyne v ústave zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu v trvaní 20 dní - od 11.04.2008 do 30.04.2008 - bola žalobkyni priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 400 eur za každý deň nezákonnej detencie, celkom teda 8.000 eur, ktorú odvolací súd považoval, vzhľadom na zistené skutočnosti a kritériá uvedené vyššie, za primeranú), a vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v tejto jeho zamietajúcej časti potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).
43/Ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak. Lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku (§ 232 ods. 2 a 3 prvej vety CSP).
44/Vzhľadom na spôsob rozhodnutia veci odvolacím súdom rozhodol tento o nároku na náhradu trov pred prvoinštančným, odvolacím a dovolacím súdom (§ 396 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP). Žalobkyňu bolo potrebné v tomto spore považovať za plne procesne úspešnú, ak mala úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jej procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku). Odvolací súd potom rozhodol o trovách konania tak, že tento nárok priznal žalobkyni v plnom rozsahu, avšak len z prisúdenej výšky plnenia. Zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Nárok na plnú náhradu trov konania sa priznáva iba z prisúdenej sumy, čo treba vyjadriť vo výroku rozsudku. (Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13.12.2017, sp. zn. 10Co/191/2017).
45/Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).